

Avaleht>Perekonnaasjad ja pärimine>Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Rumeenia

1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?

Abielu saab lahutada vastastikusel kokkuleppel (kohtu-, haldus- või notariaalse menetluse teel). Kui vastastikune kokkulepe puudub, on abielu võimalik lahutada kohtus.

2 Millistel alustel abielu lahutatakse?

Tsiviilseadustiku artikli 373 kohaselt saab abielu lahutada järgmistel juhtudel:

abikaasade vastastikusel kokkuleppel;

kui abikaasadevaheline suhe on tõsiselt halvenenud ja abielu jätkamine ei ole enam võimalik;

ühe abikaasa taotluse alusel pärast *de facto* lahusel, mis on kestnud vähemalt kaks aastat;

selle abikaasa taotluse alusel, kelle tervisliku seisundi tõttu ei ole abielu jätkamine võimalik.

3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses

3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)

Abikaasa staatus lõpeb ja kumbalgi lahutatud abikaasal on õigus uuesti abielluda.

Abielu lõpetamisel lahutamise tõttu võivad abikaasad kokku leppida, et nad säilitavad nimed, mida nad kasutasid abielu ajal. Kui kokkulepet ei saavutata, võib kohus nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel lubada abikaasadel säilitada nimed, mida nad kasutasid abielu ajal. Kui puudub nii kokkulepe kui ka kohtuotsus, peab endine abikaasa võtma tagasi oma abieluelse perekonnanime.

3.2 vara jagamisega abikaasade vahel

Lahutamise tulemusena lõpeb abikaasade abieluvararežiim alates abielu lahutamise avalduse esitamise kuupäevast. Siiski võib üks abikaasadest või – kui abielu lahutatakse vastastikusel kokkuleppel – võivad mõlemad abikaasad ühiselt taotleda lahutust menetlevalt kohtult otsust selle kohta, et abieluvararežiim lõppes *de facto* lahusel alustamise kuupäeval.

Kui varaühisus lõpeb abielu lõpetamise tulemusena, jääb ühisvara endiste abikaasade ühisomandisse kuni kummagi abikaasa vastava osa kindlaksmääramiseni.

Varaühisuse lõpetamise korral saab kumbki abikaasa esmalt talle kuuluva vara, misjärel jagatakse ühisvara ja rahuldatakse võlad. Kummagi abikaasa varaosa kindlaksmääramisel võetakse kõigepealt aluseks kummagi abikaasa panus ühisvara soetamisse ja ühiste kohustuste täitmisel. Eeldatakse, et abikaasade panus oli võrdne, kuni ei ole tõestatud vastupidist.

Olenemata endiste abikaasade vahelistest mis tahes ülalpidamiskohustusest ja makstavast toetusest, võib see abikaasa, kes ei ole süüdi abielu lõppemises ja kes kannatab abielu lõpetamise tulemusel materiaalselt kahju, taotleda süüdiolvalt abikaasalt hüvitist. Perekonnaasjade kohus teeb selle taotluse kohta otsuse abielu lahutamist käsitleva otsuse raames.

Peale selle lõpeb lahutuse tulemusena õigus vastastikku pärida.

3.3 abikaasade alaealiste lastega

Pärast seda, kui on välja antud abielu lahutamise määrus, teeb perekonnaasjade kohus otsuse lahutatud vanemate ja mis tahes alaealiste laste vaheliste suhete kohta. Üldjuhul jääb abikaasadele pärast lahutust **laste ühine hooldusõigus**. Perekonnaasjade kohus määrab alaealise lapse **alaliselt elama** selle vanema juurde, kellega ta tavaliselt koos elab, kusjuures lapsest eraldi elaval vanemal on õigus lapsega isiklikult suhelda. Kohus määrab kindlaks kummagi vanema **panuse** laste kasvatamise, nende hariduse andmise, nende koolitamise ja kutseõppega seotud kulude kandmisel.

Kui asjaolud peaksid muutuma, võib perekonnaasjade kohus muuta lahutatud vanemate õigusi ja kohustusi seoses nende alaealiste lastega, kui seda taotleb üks vanematest või mõni muu perekonnaliige, laps ise, hoolekandeseadus, avalik-õiguslik lastekaitseasutus või prokurör.

3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?

Abielu lõpetamise tulemusel lõpeb abikaasadevaheline ülalpidamiskohustus. Lahutatud abikaasal on õigus elatisele, kui ta on rahalistes raskustes tulenevalt töövõimetusest, mis ilmnes enne abielu või abielu ajal või ühe aasta jooksul alates abielu lõpetamisest (seda üksnes juhul, kui võimetuse on põhjustanud abieluga seonduv asjaolu).

Elatist taotlev abikaasa ei saa lisaks taotleda hüvitist. Kui abielu lahutatakse eranditult kostjaks oleva abikaasa süü alusel, on hagejaks oleval abikaasal õigus saada hüvitist. Hüvitist võidakse määrata üksnes juhul, kui abielu on kestnud vähemalt 20 aastat.

4 Mida tähendab õigismõiste „lahuselu” igapäevaelus?

Rumeenia õiguses puudub kohtuliku lahusel mõiste. Siiski kasutatakse *de facto* lahusel mõistet (*separarea în fapt*) ning sätestatud on varaühisuse kohtulik lõpetamine. Seda olukorda tuleb kohtus tõendada. Kui *de facto* lahusel on kestnud vähemalt kaks aastat, on see piisav alus abielu kohtulikku lahutamiseks.

5 Millised on lahusel eeltingimused?

6 Millised on lahusel õiguslikud tagajärjed?

7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine” igapäevaelus?

Abielu tunnistatakse kehtetuks, kui on rikutud ühte abielulepingu sõlmimisega seotud õiguslikest nõuetest. Abielu võib kehtetuks tunnistada vaid kohtuotsusega. Kehtetuks tunnistamisel on nii tagasiulatav kui ka etteulatav mõju; abielu käsitatakse nii, nagu seda poleks kunagi sõlmitudki.

8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?

Abielu kehtetuks tunnistamise absoluutsete alustena käsitatakse järgmisi abielulepingu sõlmimisega seotud õiguslike nõuete rikkumisi:

abielu sõlmiti abikaasade vaba tahte olemasolul;

abielu sõlmiti samast soost isikute vahel;

abielu sõlmimise ajal oli üks abikaasadest juba abielus;

abielu sõlmiti isikute vahel, kes on kuni neljanda astme (kaasa arvatud) otsejoones või küljoones sugulased;

üks abielu sõlminud isikutest oli vaimuhaige või vaimse puudega;

abielu sõlmiti tulevaste abikaasade nõusolekuta või ei järgitud sellise nõusoleku saamisest seadusega ette nähtud korda;

abielu sõlminud isik oli alla 16aastane alaealine;
abielu sõlmiti muul kui perekonna loomise eesmärgil.

Abielu kehtetuks tunnistamise suhtelised alused on järgmised:

alla 16aastane isik sõlmis abielu arstliku arvamuse alusel ilma vanemate või hooldusõigust teostava vanema nõusolekuta või vanema õigusi teostava isiku loata;

kehtetu tahteavaldus: see tehti vea (puudusid õiged andmed teise abikaasa isiku kohta), pettuse või sunni tõttu;

abielu sõlminud isik oli ajutiselt otsustusvõimetu;

abielu sõlmiti lapsendaja ja tema eestkostel oleva alaealise lapse vahel.

9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?

Kuni lõpliku kohtuotsuse tegemiseni säilitab see abikaasa, kes astus heas usus tühisesse või kehtetuks tunnistatud abielu, kehtivas abielus oleva abikaasa staatuse ning endiste abikaasade vaheliste varasuhete suhtes kohaldatakse analoogia põhjal abielu lahutamise korral kohaldatavaid sätteid.

Abielu tühisus ei avalda mõju lastele; lapsed säilitavad abielust sündinud laste staatuse. Vanemate ja laste vastastikuste õiguste ja kohustuste suhtes kohaldatakse samu sätteid nagu abielu lahutamise puhul.

Abielu tühiseks või kehtetuks tunnistamist käsitleva kohtuotsuse alusel on võimalik algatada menetlus kolmandate isikute vastu. Abieluvararežiimi formaalsusi, abielulepingu avalikustamist ja abielulepingu täitmisele pööramatust käsitlevaid sätteid kohaldatakse *mutatis mutandis*.

Abielu tühisusele tuginedes ei saa algatada menetlust kolmanda isiku vastu seoses teoga, mis pandi toime ühega abikaasadest enne abielu sõlmimist, välja arvatud juhul, kui on lõpule viidud seaduses sätestatud formaalsused, mis käsitlevad abielu tühiseks või kehtetuks tunnistamise aluseks oleva teo avalikustamist või kui kolmas isik oli enne teo toimepanemist teadlik põhjustest, mille tõttu oli abielu tühine.

10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?

Enne kohtumenetluse algatamist on võimalik kasutada lepitust. Menetluse ajal on kohtuasutused kohustatud teavitama menetlusosalisi lepituse kasutamise võimalusest ja eelistest.

Lepituse abil on võimalik lahendada abikaasadevahelised lahkarvamused seoses abielu jätkumisega, vanema õiguste teostamisega, laste elukoha kindlaksmääramisega, laste ülalpidamisse panustamisega ning mis tahes muud lahkarvamused, mis tulenevad abielusuhetest ja mis on seotud abikaasade seadusjärgsete õigustega. Lepitaja tagab, et lepitusmenetluse tulemus ei ole vastuolus lapse huvidega, ning kutsub vanemaid keskenduma eeskätt lapse vajadustele ja võtma vanemliku vastutuse selle tagamise eest, et *de facto* lahusele või lahutus ei kahjusta lapse kasvatamist ja arengut.

Lepituskokkuleppe, mis sisaldab poolte kokkulepet seoses vanema õiguste teostamisega ja vanemate panusega laste ülalpidamisse ning milles määratakse kindlaks laste elukoht, peab kinnitama kohus, kellel on kohustus kontrollida, kas kokkulepe on kooskõlas lapse huvidega.

Kui abikaasad lepivad kokku abielu lahutamises ja neil ei ole abielust või abieluväliselt sündinud või lapsendatud alaealisi lapsi, võib abielu sõlmimise asukoha järgne või abikaasade viimase ühise registreeritud elukoha järgne perekonnaseisuametnik või notar tunnistada abielu lõpetatuks abikaasade vastastikusel kokkuleppel ning väljastada neile lahutustunnistuse.

Notar võib tunnistada abielu lahutatuks abikaasade vastastikusel kokkuleppel ka juhul, kui abikaasadel on abielust või abieluväliselt sündinud või lapsendatud alaealsed lapsed, tingimusel et abikaasad lepivad kokku kõigis aspektides, mis on seotud nimede, vanema hooldusõiguse teostamise, laste elukoha kindlaksmääramise ja suhtlusõigusega ning vanemate panusega laste kasvatamise, harimise, koolitamise või kutseõppega seotud kulude kandmisega.

11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?

Abielu lahutamise avaldusi menetleb **kohus**.

Territoriaalne pädevus on sellel kohtul, kelle tööpiirkonnas asub abikaasade viimane ühine kodu. Kui abikaasadel ei olnud ühist kodu või kui kumbki abikaasa ei ela enam seal, kus asus nende viimane ühine kodu, tuleks avaldus esitada kostja elukohajärgsele kohtule. Kuid kui kostja ei ela Rumeenias ja Rumeenia kohtutel on rahvusvaheline pädevus, tuleks avaldus esitada hageja elukohajärgsele kohtule. Kui nii hagejal kui ka kostjal puudub Rumeenias elukoht, võivad pooled leppida kokku, et abielu lahutamise avaldus esitatakse mis tahes kohtule Rumeenias. Sellise kokkuleppe puudumise korral tuleks abielu lahutamise avaldus esitada Bukaresti 5. sektori (linnaosa) kohtule.

Abielu lahutamise avaldus peab lisaks kohtumenetluse algatamiseks vajalikele andmetele sisaldama ka alaealiste laste nimesid. Avaldusele tuleb lisada abielutunnistus, alaealiste laste sünnitunnistuste koopiad ja, kui see on asjakohane, abikaasade lepituskokkulepe.

Kui abielu lahutamise avaldus esitatakse poolte kokkuleppel, peavad selle allkirjastama mõlemad abikaasad või peab selle allkirjastama ühine volitatud esindaja, kellel peab olema notariaalne erivolitus. Kui volitatud esindaja on advokaat, peab ta kinnitama abikaasade allkirjade õigsust kooskõlas seadusega.

Esimese astme kohtusse peavad abikaasad isiklikult kohale ilmuma, välja arvatud juhul, kui abikaasa kannab vanglakaristust, põeb rasket haigust, on pandud kohtuliku kaitse alla, tema elukoht on välisriigis või tal takistavad isiklikult kohtusse ilmuda muud asjaolud. Sellisel juhul võib asjaomast isikut esindada advokaat, volitatud esindaja või, kui see on asjakohane, eestkostja või usaldusisik (*curator*). Kui esimese astme kohtus toimuva istungi kuupäeval ei ilmu avalduse esitaja põhjendamatult kohtusse ja kohale tuleb ainult kostja, siis lükatakse avaldus tagasi kui alusetu.

Lahutust menetlev kohus teeb otsuse (isegi kui abielu lahutamise avalduses tal seda teha ei palutud) vanema hooldusõiguse teostamise kohta, vanemate panuse kohta laste kasvatamise ja neile hariduse andmisega seotud kulude katmisesse, laste elukoha kohta ning vanema õiguse kohta jätkata lastega isiklikku suhet.

Abielu absoluutsetel alustel tühiseks tunnistamise avalduse võib esitada mis tahes huvitatud isik. Abielu kehtetuks tunnistamise avaldus on personaalset laadi ja selle mõju ei kandu üle pärijatele. Kuid kui hagi esitas üks abikaasadest, võib menetluses tema asemele astuda tema mis tahes pärija.

12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?

Menetlusabi võib saada tingimustel, mis on sätestatud valitsuse erakorralises määruses nr 51/2008 tsiviilasjades antava õigusabi kohta. Määrust on muudetud ja täiendatud seadusega nr 193/2008 (muudetud kujul).

Menetlusabi võidakse anda eraldi või kumulatiivselt advokaadipoolse abistamise, eksperdi, tõlkija või tõlgi tasude maksmise ja kohtutäituri tasu maksmise vormis, samuti õiguskulude maksmisest vabastamisena, nende kulude vähendamisenä või kulude osamaksetena või edasilükatud maksetena tasumise võimaldamisena.

Selleks et isik oleks kõlblik täieliku menetlusabi saamiseks, peab tema igakuine netosissetulek perekonnaliikme kohta olema olnud alla 300 Rumeenia leu viimase kahe kuu jooksul enne avalduse esitamist. Kui sissetulek on alla 600 Rumeenia leu, antakse menetlusabi 50% ulatuses. Proportsionaalselt avalduse esitaja vajadustega võib menetlusabi anda ka muudes olukordades, kus teatavad või prognoositavad menetluskulud piiravad tõenäoliselt õiguskaitses tõhusat kättesaadavust tulenevalt näiteks elukalliduse erinevusest avalduse esitaja elukohaliikmesriigi ja Rumeenia vahel.

13 Kas abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?

Uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt on otsuse peale võimalik esitada apellatsioon 30 päeva jooksul alates otsusest teavitamisest.

14 Milline on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?

Abielu lahutamist käsitleva määruse tunnustamise suhtes kohaldatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2201/2003. Avaldus tuleks esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub kostja elukoht või alaline asukoht Rumeenias. Kui kostja elukoht ei ole teada, tuleks avaldus esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub avalduse esitaja elukoht või alaline asukoht.

15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Otsuse tunnustamise võib vaidlustada, esitades avalduse territoriaalset pädevust omavale apellatsioonikohtule või Kõrgemale Kassatsioonikohtule.

16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

Selleks et määrata kindlaks rahvusvahelise eraõiguse kohaldamisalasse kuuluvate suhete suhtes kohaldatav õigus, kohaldab Rumeenia kohus kas *nõukogu 20. detsembri 2010. aasta määrust (EL) nr 1259/2010 tõhustatud koostöö rakendamise kohta abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas* või tsiviilseadustiku artiklit 2957 ja sellele järgnevaid artikleid.

Abikaasad võivad valida selle riigi õiguse, kus asub nende ühine alaline elukoht või kus asus nende viimane ühine alaline elukoht (kui vähemalt üks abikaasadest elab kohaldatava õiguse valikut käsitleva kokkuleppe sõlmimise ajal seal), selle riigi õiguse, mille kodanik üks abikaasadest on, selle riigi õiguse, kus abikaasad elasid vähemalt kolm aastat, või Rumeenia õiguse.

Kui abikaasad ei ole valikut teinud, kohaldatakse selle riigi õigust, kus asub nende ühine alaline elukoht. Sellise elukoha puudumise korral kohaldatakse selle riigi õigust, kus asus abikaasade viimane ühine alaline elukoht (kui vähemalt ühe abikaasa alaline elukoht asub abielu lahutamise avalduse esitamise ajal endiselt selles riigis). Kui ühel abikaasal puudub alaline elukoht, kohaldatakse selle riigi õigust, mille kodanikud nad mõlemad abielu lahutamise avalduse esitamise ajal olid, või kui abikaasad on eri riikide kodanikud, kohaldatakse selle riigi õigust, mille kodanikud nad viimati koos olid (kui vähemalt üks abikaasadest on abielu lahutamise avalduse esitamise ajal endiselt selle riigi kodanik). Kõigil muudel juhtudel kohaldatakse Rumeenia õigust.

Viimati uuendatud: 03/12/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.